

Pakolaishuoltoa Oulussa lähes viisi vuosikymmentä

Suomeen saapui ensimmäisen maailmansodan jälkeen 1920-luvun puoliväliin mennessä runsaasti pakolaisia itärahan takaa Neuvosto-Venäjältä, kaikkiaan yli 35 000 ihmistä. Pakolaisvirta alkoi vuoden 1917 lopulla, parin vuoden kuluttua maassa oli 15 000 pakolaista. Ihmisten tulo Neuvosto-Venäjältä Suomeen jatkui tasaisena 20-luvun alkuvuodet, kunnes vuoden 1922 alussa saapui lähinnä Pohjois-Suomeen 11 200 itäkarjalaista ihmistä epäonnistuneen vapaussodan seurauksena.

Pakolaisista huolehtivat monet vapaaehtoiset avustajajärjestöt valtion ohjauksessa vuoteen 1922 saakka, jolloin osoittautui välttämättömäksi järjestää avustustoiminta tehokkaammin. Maaliskuussa 1922 perustettiin Valtion Pakolaisavustuskuskeskus johtamaan valtion ylläpitämää pakolaishuoltoa. Sen alaiseksi tulivat kaikki jo toiminnassa olleet pakolaishuoltolat ja avustustoimikunnat.

Pakolaisten virta rajan takaa

Tammihelmikuun vaihteessa alkoi Pohjois-Suomen rajapitäjiin tulla pakolaisia tuhansittain. Rajaseudulla he eivät kuitenkaan olleet turvassa ja toimeentulomahdollisuudet olivat heikot; väkeä ryhdyttiin siirtämään lähemmäs Suomeen. Tarkoituksena oli koota apua tarvitsevat ihmiset tietyille paikkakunnille avustusten jaon helpottamiseksi. Niinpä Kuusamon tienoilla rajan ylittäneitä ohjattiin lähinnä Ouluun.

"Tehtävä kaikki mitä voidaan pakolaisten avustamiseksi. Asetettu heti käytettäväksenne 200.000 mk", sähkötty sisäministeriö Oulun läänin maaherra von Nandels-tadhille helmikuun 5. päivänä 1922. Maaherra ryhtyi toimiin, koska tiedot Koillismaalta kertoivat avuntarvitsijoita olevan tulossa sadoittain. Helmikuun lopulla perustettiin Itä-Karjalan Pakolaisten Huoltotoimikunta, jonka tehtäväksi tuli organisoida pakolaisten vastaanotto ja avustaminen läänin länsi-

Huoltolan äitejä v. 1925. Vas. Outi, Lehtolan emäntä pikkupoikansa kera, Marina Kylmä (keittäjä), takana Fedosia Kraskoff, karvalakki päässä rva Stålhammar (johtajatar), jonka takana vas. Maija Suviranta; johtajattaresta oikealle Senja Kovalainen ja Lesosen emäntä.

ja pohjoisosissa.

Huoltotoimikunnan kanslia ryhtyi välittömästi työhön löytääkseen sopivia majoituspaikkoja. Ensimmäiset pakolaiset saapuivat Ouluun helmikuun lopulla kylmissään, nälkäisinä ja lopenuupuneina. Monet olivat paukkuvissa pakkasissa tahtaneet satojen kilometrien matkan jalkaisin. Usein ainoa omaisuus olivat päällä olevat vaatteet, jotka Ouluun ehtiessä olivat jo loppuunkuluneet. Paleltumat, isorokko, syyhy ja syöpäläiset vaivasivat. Mielessä oli alituisen huoli kotiseudulle jääneistä omaisista ja tulevaisuudesta.

Pakolaisia sijoitettiin mm. Veljekset Åström Oy:n valjastehtaiden ruokalaan, VPK:n talolle, jossa toimi myös sairaala kevään 1922, sekä muutamalle rukoushuoneelle ja koululle. Lisäksi kaupungin ulkopuolella Tottisaarissa (nykyisin Tukisaari) toimi vastaanottokeskus, jossa ihmiset saivat peseytyä ja puhata vaatteet ylleen. Oulun seudulla pakolaisten avustamiseksi toimivat valtion lisäksi monet vapaaehtoiset, kuten Pelastusarmeija, Oulun kaupunki raha- ja vaateavustuksen ja lukuisat yksityiset hen-

kilöt.

Vuoden 1922 aikana pakolaishuolto oli pääasiassa suurimman hädän lievitystä ruoan, vaatteiden ja tilapäisen majoituksen muodossa. Valtion pakolaishuollon pääperiaatteena oli, "ettei pakolaisia voida yleensä ylläpitää, vaan avustaja... että avustusta annetaan vain sellaisille, jotka todella ovat sen tarpeessa. Kaikki työkykyiset on saatava elättämään itse itsensä joko kokonaan tai osittain." Mutta oli myös sellaisia pakolaisia, jotka eivät kyenneet huolehtimaan itsestään tai tulemaan toimeen hajallaan asuville jaetuilla avustuksilla. Heitä ja yleensä pakolaisten vastaanottamista varten perustettiin erityisiä huoltoloita, joista pisin ja suurin toimi Myminlinnan pakolaisleiri.

Suurimman pakolaistulvan laannuttua ja avustettavien määrän vakiinnuttua oli huoltoloissa asukkaita vuosittain noin 3 % koko pakolaismäärästä. Oulun huoltolassa alettiin pitää nimiluetteloa maaliskuun alussa 1922, jolloin kirjattiin yhteensä 814 henkilöä. Eniten ihmisiä saapui 15.3., tuolloin majoitettiin 70 henkilöä. Huhtikuussa saapuneiden luku oli jo selvästi pie-

nempi: 247 ihmistä kirjattiin vastaanotetuksi. Marraskuun 1923 puoliväliin mennessä Oulun huoltolassa oli käynyt noin 1600 ihmistä.

Pakolaisten ikäjakauma oli laaja. Suurin osa tulijoista oli nuoria miehiä, jotka sodan käännyttyä bolševikkien voitoksi olivat metsäsissirykmenteissä taistelleina joutuneet peräytymään Suomen puolelle. Monilla oli perheet mukanaan; nuorimmat Ouluun saapuneet olivat sylväuvoja. Vanhin huoltolassa käynyt oli peräti 95-vuotias. Yleensä tulijaat olivat suhteellisen nuorta väestöä, vanhemmat jäivät kotiseudulle tai palasivat takaisin Neuvosto-Venäjän myönnettyä amnestian vuona 1923. Oulun Huoltotoimikunnan vuosikertomuksen mukaan monet eivät kuitenkaan uskaltaneet "palata kotikonnuilleen, koska viestit sinne palanneiden kohtalosta ovat kaikkea muuta kuin sinne houkuttelevia."

Ouluun saapuneet pakolaiset olivat pääosin (lähes 90 %) lähtöisin Pohjois-Vienasta, mikä oli luonnollista kun ajatellaan, että he ylittivät rajan Kuusamon tienoilla. Kolmasosa eli 561 henkilöä oli kotoisin Kiestingistä. Seuraa-

vaksi eniten oli pistojärveläisiä, 344 henkilöä. Pistojärven koko asukasmäärästä neljännes kävi Oulun pakolaishuoltolassa, monet kylät lienevät tyhjentyneet lähes täydellisesti. Myös Uhtuan ja Oulangan asukkaita oli melkoisesti; koko pitäjän asukasmäärästä kuitenkin vain muutama prosentti. Loput olivat muualta Vienan Karjalasta ja Aunuksesta.

Alkuvuodesta 1922 suurin osa avuntarvitsijoista oli huoltolassa vain muutaman päivän jatkaakseen työpaikkoihin tai sukulaisten luo. Oulun piirissä työtilanne oli hyvä: talvisin oli metsätöitä, keväisin tukinuittoa ja kesällä sahaus- ja lastaustöitä yllin kyllin. Varjakan, Pateniemen ja Martinniemen sahat Oulun seudulla sekä Kemi Oy ja Veitsiluoto Oy Kemin suunnalla työllistivät suuren joukon heimopakolaisia. Pahimman hädän mentyä ohi huoltola väkiintui avuttomimpien ihmisten kodiksi.

Maikkulan huoltola

Oulun pakolaishuoltola löysi monien vaiheiden kautta pysyvät tilat syksyllä 1923. Valjastehtaiden ruokala oli täytynyt luovuttaa pois jo keväkuun alussa ja kesän ajaksi pakolaiset pääsivät Tuiran kansakoululle, mutta koulun alettua elokuussa täytyi taas

etsiä uutta paikkaa. Huolto- toimikunta oli anonut sisäministeriöltä lupaa saada pakolaisten käyttöön Oulujoen rannalla sijaitsevat entisen tarkka-ampujapataljoonan reservikasarmin rakennukset. Vastaus kuitenkin viipyi ja sillä välin väki muutti Rantalalan tilalle Oulujoelle. Vihdoin syyskuun puolivälissä saatiin lupa ottaa reservikasarmi pakolaishuoltotarkoituksiin "niin pitkäksi aikaa kuin sitä tarvitaan". 1880-luvun alussa valmistuneissa rakennuksissa suoritettiin lokakuun alussa vastaanottokatselmus, vedettiin sähköt ja hankittiin vielä kalusteet Oulun lääninvankilasta ennen kuin kaikki oli muuttovalmista.

Maikkulan pakolaishuoltola sijaitsi Oulujoen rannalla kahdeksan kilometrin päässä Oulun keskustasta. Yhä vieläkin oululaiset tuntevat nuo suuret, punaiset hirsirakennukset pihoineen Maikkulan huoltolana, vaikka ne historianansa aikana ovat olleet monenlaisessa käytössä. Nyt niiden ympärillä leviää omakotitalojen meri, mutta vielä 80-luvun alussa ne olivat vehreiden mäntymetsien suojissa vanhan Kajaaniin johtavan tien varrella.

Maikkulan huoltolaan muutti yli 200 ihmistä, joista noin 100 oli koululapsia. Koska huoltolan asukkaat olivat enimmäkseen työkyvyttömiä vanhuksia ja lapsia, sinne täytyi palkata ulkopuolista hen-

Pellepyyn pakolaiset

Kun talvella 1922 karjalaispakolaisia tuli Ouluun suurin joukoin, ensimmäinen ja kiireellinen tehtävä oli huollon ja majoituksen järjestäminen. Tässä asiassa oli mukana myös Kansainvälinen lastensuojeluliitto. Sen Suomen osasto ryhtyi organisoimaan karjalaislasten avustamista Oulussa.

Oulussa perustettiin toimikunta, joka alkoi heti haeskella sopivaa huoneistoa. Tähän tarkoitukseen vuokrattiin Bellevue-niminen huvila, jonka omistaja oli rouva Snellman.

Huvila pantiin tarpeen vaatimaan kuntoon, hommattiin kalusteet ja valittiin sinne asukkaat, niin monta pakolaisäitiä lapsineen kuin mahtui. Päätoimikunta hyväksyi toimenpiteet ja myös ohjesäännöt, joissa selvitettiin, mitkä työt kullekin kuuluivat ja kuinka töissä oli vuoroteltava. Vastaavana toimi sairaanhoitaja Juntunen.

Huvilan hieno nimi kääntyi Karjalan pakolaisten suussa Pellepyyksi. Tarkempia tietoja tästä hyväntekeväisyshankkeesta ei ole. Joka tapauksessa se tarjosi pahimman hädän hetkellä suojan monelle karjalaisäidille ja suurelle lapsijoukolle. — sv

kilökuntaa. Emännöitsijä ja isännöitsijä olivat yleensä suomalaisia, muut Karjalasta tulleita. Maikkulassa työskenteli pari palvelijaa, jotka huolehtivat mm. ruoanlaitosta, pari hevost miestä, jotka kuljettivat ruoka- ja vaatetavaraa Oulun huoltopiirin avustustajakopaikoille Kuusamoon ja Taivaalkoskelle. Lisäksi koulun puolella toimivat opettajat. Vähänkin työkykyiset asukkaat osallistuivat huoltolan lukuisiin töihin.

Vuoden 1924 alusta lähtien Maikkulan huoltolan yhteydessä toimi pieni sairastupa, jossa hoidettiin toipuvia tai lieviä sairaustapauksia. Vuosina 1924—25 esiintyi lasten keskuudessa kuitenkin vakavaa silmätautia, jonka hoito

vaati sairaanhoitajan palkkaamista. Varattomat pakolaiset saivat aina maksuttoman lääkärinavun ja sairaanhoidon.

Fyysisen puolen ohella huolehdittiin myös ihmisten henkisestä hyvinvoinnista. Sielunhoitoa toimittivat kreikkalaiskatoliset papit, jotka olivat itsekin pakolaisia. Sunnuntaisin Maikkulan huoltolassa pidettiin lähes poikkeuksetta jumalanpalvelus. Maansa ja kotinsa menettäneille ihmisille tämä avustamuoto oli arvaamattoman tärkeä.

Pakolaiskansakoulu ja oppilaskoti

Valistustoiminta oli myös tärkeä osa pakolaisten kotiuutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Huolimatta siitä, että monien mielissä eli toive päästä palaamaan takaisin kotiseudulle, aloitettiin mm. opetustoiminta välittömästi pakolaisten saavuttua. Jo keväällä "isommille lapsille" pidettiin koulua suurien ruokapöytien ympärillä" valjastehtaiden ruokalassa, kirjoitti Vapaa Karjala -lehti toukuussa 1922.

Periaatteena oli saada 7—15-vuotiaat pakolaislapset sijoitettua asuinpaikkojensa kunnallisiin kansakouluihin, mutta tämä ei kaikkien kohdalla onnistunut. Heille perustettiin omia valtion ylläpitämiä kouluja, joiden yhteyteen syntyi myös oppilaskoti. Näin oppilaat saivat täyden ylläpidon; varsinkin Pohjois-Suomessa lapset joutuivat lähtemään kouluun jopa satojen kilometrien päähän kotoa. Oulussa alkoi koulu virallisesti syyskuussa 1922, jolloin oppilaita oli 53. Keväeseen 1924

Maikkulan pakolaiskansakoulun lapsia opettajineen syksyllä 1931. Oppilaita oli tuolloin yht. 81.

saakka toimivat Oulun huoltopiirissä myös Kuusamon ja Taivalkosken koulut ja oppilaskodit. Syksyllä 1924 Maikkulan pakolaiskansakoulussa olikin sitten oppilaita jo 141, kun Kuusamon ja Taivalkosken koululaiset siirrettiin Ouluun.

Koulu aloitti kaksiosastoisena eli kaksi yhdysluokkaa käsittävänä, johon kuului valitsevan systeemin mukaan kuusi luokkatasoa, kaksi alakansakoululuokkaa ja neljä yläkansakoululuokkaa. Alkuvaiheessa opettajia oli kaksi, Maikki Gertzin ja Sandra Härkönen, jotka asuivat huoltolassa. Yleensä opettajat olivat itsekin Karjalan pakolaisia, koska pakolaiskoulujen yhtenä tavoitteena oli kaikin tavoin lisätä lasten kotiseututuntemusta mahdollista kotiinpaluuta ajatellen. Kevätlukukauden 1924 alussa saatiin kolmas opettaja huolehtimaan suuren oppilasmäärän opettamisesta; opettajina toimivat nyt Mielikki Kuosmanen, Daria Mauranen ja Paula Zerni. Poikien käsityötä kävi ohjaamassa puuseppä Aleks Rantala.

Kansakouluopetus oli tarkoitettu ensisijaisesti 7—15-vuotiaille, sitä vanhempia avustettiin muihin oppilaitoksiin. Suurin osa Oulun pakolaiskansakoulun oppilaita olikin kansakouluikäisiä, mutta varsinkin alkuvuosina joukossa oli 16- ja 17-vuotiaitaikin sekä yksi 19 vuotta täyttänyt. Luultavasti heidän koulunkäyntinsä oli Karjalassa ollut puutteellista, jäänyt kesken tai etenkin tyttöjen kohdalla, ei koulunkäyntimahdollisuutta ollut lainkaan ollut.

Pakolaiskoulujen oppiaineina olivat, kuten muissakin Suomen kansakouluissa uskonto (jota opetti kreikkalaiskatolinen opettaja), äidinkieli, laskenta ja mittaussoppi, maantiede, historia, luonnontieto, piirustus, laulu, voimistelu ja käsityöt. Oppilaat saivat omat koulutarvikkeet, ainoastaan kirjat olivat lainassa koululta; niistä oli kova puute. Opetuskielenä oli suomi. Erikoispiirteenä opetussuunnitelmassa oli kotiseututuntemuksen lisääminen, mitä koettiin edesauttaa kokoamalla koulun pieneen kirjastoon Itä-Karjalaa ja Inkeriä käsitteleviä teoksia. Kaikkiaan kirjasto käsitti 124 teosta, joiden joukossa oli muutama karjalankielinenkin nide.

Maikkulan koulu pyrki kaikin tavoin vastaamaan tavalista suomalaista kansakoulua ja antamaan oppilailleen hy-

Luokkaretkellä Helsingissä keväällä 1934.

vät eväät elämään. Mahdollisuuksien mukaan työtä tehtiin hyvin käytännönläheisesti: milloin veistonopetus pääsi käyntiin oli tavoitteena opettaa pojille jopa ammattiin johtavia taitoja. Syyslukukaudella 1922 alkoi käsityötunneilla suutarintyon opetus. Varojen niukkuus vaikeutti kuitenkin toimintaa. Useana vuonna opettajille ei maksettu kesältä palkkaa lainkaan,

jolloin he joutuivat hakeutumaan kesäksi muualle töihin. Pätevien opettajien saanti oli myös ongelmana. Oppilaiden fyysisestä hyvinvoinnista huolehtiminen nieli varoja ohi muiden tarpeiden. Opetusvälineitä ei koskaan ollut kylliksi.

Opettajien työ oli ympäri-vuorokautista kasvatustyötä, kun huolehdittiin satapäisestä lapsijoukosta. Huoltolassa oli

tiukat järjestysäännöt, joiden mukaan kaikki huolehtivat oman huoneensa siisteydestä. Aamulla heti ylösnousun jälkeen sijattiin vuoteet, peseydyttiin ja käytiin aamuteellä. Päivällä olivat oppitunnit ja iltaisin oli aikaa läksyjen lukuun sekä pieniin töihin huoltolassa. Lauantai oli saunapäivä, tien toisella puolen joentörmällä oli sauna, josta rohkeimmat saattoivat pulahuttaa uimaan. Sunnuntaisin pidettiin jumalanpalvelus.

Syksyisin kerättiin ympäristön metsistä marjat ja sienet talven varalle. Keväisin saattoivat varttuneemmat nuoret ja huoltolan parempikuntoiset asukkaat saada työtä läheisistä maalaistaloista. Oppilaita vaivasi usein koti-ikävä, koska perheen luona vietettiin lukuvuoden aikana vain joululoma. Joulun alla vietettiin kuusijuhlaa, jonka yhteydessä lapset saivat "joululehden, vehnystä ja namusia".

Kesäksi Maikkulan koululaiset matkustivat koteihinsa ja huoltolaan jäivät vain vakituiset hoidokit, joita oli toiminnan vakiintuessa enää parikymmentä. Satunnaisesti väkeä saattoi olla enemmän, koska huoltolassa saivat väliaikaisesti suojan työttömiksi joutuneet perheineen.

Huoltola lakkautettiin kesällä 1927

Valtion pakolaisavustustointa vaivasi jatkuva varo-

Huoltolan äitejä papin kanssa potretissa v. 1925.

Maikkulan tyttöjä esiintymispuvuissa, helmikuu 1929, taustanaan Karjalan lippu. Eturivissä oik. Martta Rotonen, Jenni Rotonen ja Ulla Vasiljeff, vas. Kankaan Helmi, takana vas. Kaurosen Katri, Martta Kangas ja oik. Irja Tervo.

Opettajat Toini Tuomela (vas.) ja Maria (Maikki) Gertzin-Hörsä v. 1925.

jen puute, kun eduskunta pienensi määrärahoja vuosi vuodelta. Oulun huoltotoimikuntakin joutui tämän tästä supistamaan menojaan, mikä useimmiten suoritettiin henkilökunnan palkkoja pienentämällä. Asukkaiden hyvinvoinnista pidettiin tiukasti kiinni. Huoltola pyrki myös itse hankkimaan varoja: vuonna 1924 aloitettiin pienimuotoinen maanviljelys kylvämällä kauraa, heinää ja perunaa. Lapset saivat istuttaa keittiökasvien siemeniä pieneen puutarhaan. Vaikka tulokset olivat usein laihat, saatiin Maikkulan huoltolassa pidettyä heinähuutokauppakin vuonna 1927.

Vuosien kuluessa suurin

osa pakolaisista löysi paikansa uudessa kotimaassa ja siirtyi pois pakolaishuollon piiristä. Myös huoltolassa paine helpottui ja asukkaiden määrä pieneni. Keskimäärin Maikkulan huoltolassa asui vuosittain 100—120 henkilöä koululaiset mukaanlukien. Valtion Pakolaisavustuskeskus ehdotti ensimmäisen kerran Maikkulan huoltolan lakkauttamista jo vuonna 1925; asukkaat piti siirtää Kymniinlinnaan. Huoltotoimikunta sai kuitenkin estettyä lakkauttamisen perustelemalla, ettei ollut asianmukaista siirtää pakolaisia väkisin vieraisiin oloihin. Se myös epäili, että huoltolan lakkauttaminen saattaisi johtaa pakolaisten joukko-

siirtymiseen "Karjalan kurjiin olosuhteisiin". On epätodennäköistä, että sellaiset ihmiset, jotka eivät kyenneet huolehtimaan itsestään, olisivat voineet palata kotiseudulleen monen vuoden jälkeen. Luultavasti huoltotoimikunta tunsi huoltolan tarpeen alueellaan ja etsi mahdollisimman tehokkaita perusteluja toiminnan jatkamiselle.

Vuoden 1926 ajan toiminta jatkuikin entisellään. Seuraavana keväänä Pakolaisavustuskeskus päätti lakkauttaa huoltolatoiminnan Maikkulassa 15.6. alkaen. Koululaiset lähtivät kesälomalle perheidensä luo ja hoidokkeina olleet vanhuset ja alle kouluikäiset lapset siirrettiin Kymniinlinnan huoltolaan. Syksystä 1927 Maikkulaan jäivät toimimaan vain pakolaiskansakoulu ja oppilaskoti.

Pakolaisvanhainkotina vielä vuoteen 1970

Maikkulan kansakoulu ja oppilaskoti olivat toiminnassa kevääseen 1940 saakka. Monivuotisia opettajina toimivat Matti Kälviäinen koulun johtajana ja Toini Kälviäinen apuopettajana. Syyslukukaudella 1939 oppilaita oli 62. He olivat etupäässä Kuusamossa, Taivalkoskella, Pudasjärvellä, Kemin ympäristössä, Martinniemiessä ja Pateniemiessä asuvien Karjalan pakolaisten lapsia.

Talvisodan alettua marraskuussa 1939 tuli ajankohtai-

seksi siirtää Kymniinlinnan pakolaishuoltolan asukkaat ja koululaiset etäämmälle sota-toimialueelta. Maikkulan huoltola tuli tupaten täyteen kymniinlinnalaisten saapuessa. Joululoman alkaessa suurin osa koululaisista lähti perheidensä luo ja saatiin kevätlukukauden alusta sijoitettua paikallisiin kansakouluihin. Viisi täysin orpoa lasta jäi Maikkulaan käymään koulua yhdessä 75 Kymniinlinnasta tulleen oppilaan kanssa. Lukukauden lopussa oli koululaisia enää 57, kun monet olivat päässeet vanhempiensa olojen kohennuttua kotiin. Loput lapset siirrettiin kesällä 1940 Terissaaren lastenkotiin Säaskmäelle.

Maikkulaan jäi toimimaan pakolaisvanhainkoti, joka antoi suojan alkuvuosina keskimäärin sadalle ihmiselle. Melkein koko ajan huoltolassa oli myös muutamia lapsia, vuonna 1952 Terissaaren lastenkoti lakkautettiin ja sieltä siirrettiin kymmenen lasta Maikkulaan. Lapset kävivät koulua läheisessä Patamäen kansakoulussa vuoteen 1957 saakka, jolloin Maikkulan lastenkoti lopetti toimintansa. Lapset olivat kasvaneet ja nousivat omille jaloilleen, vain kaksi nuorinta sijoitettiin Oulujoen kunnan lastenkotiin.

Vanhainkoti toimi syksyyn 1970 saakka, jolloin hoidettavia oli enää 11 vanhusta. Niistä kymmenestä, jotka toiminnan loppuessa siirrettiin muihin laitoksiin, oli seitsemän Kymniinlinnasta alunperin muuttanutta.

Pakolaishuoltotoiminta kesti Oulussa eri muodoissaan lähes 50 vuotta. Talven 1922 suurimmasta hädästä tarpeet muuttuivat ja Oulujoen Maikkulaan vakiintui aluksi huoltola ja kansakoulu oppilaskoteineen, sittemmin lastenkoti ja vanhainkoti. Kotinsa ja maansa menettäneiden ihmisten ja heidän jälkeläistensä elämässä Maikkulan huoltola toimi väliaikaisena turvana tai monivuotisena, jopa monikymmenvuotisena kotina.

SEIJA JALAGIN

• Lähteet:

- Valtion Pakolaisavustuskeskuksen arkisto (VA)
- Oulun Lääninkanslian arkisto (OMA)
- Vapaa Karjala 1922
- Iivo Härkönen, Lukuja vanhasta Karjalasta. Helsinki 1920.
- Arvo Manner, Valtion pakolaishuoltoa neljä vuosikymmentä. Valtion Pakolaisavustuskeskuksen arkistoluetto, 581. (VA)
- Toivo Nygård, Ita-Karjalan pakolaiset 1917—1922. Tampere 1980.